

MODERN ZAMAN TRAJEDİSİNİN SAHA NOTLARI

EMRE KARACA

Diplomasi Muhabiri HABER GLOBAL

“

7 Ekim sabahı Hamas'ın İsrail'in içerisine sızarak düzenlediği saldırı şok etkisi yarattı. Temel sebep İsrail'in daha önce karşılaşmadığı bir zayıfla karşı karşıya kalmasıydı. İlk etapta bini aşan bir sayıyla karşılaşan İsrail'in bunu atlatması birkaç gün sürdü. Bizler de gazeteciler olarak 36 saat rötarla Tel-Aviv'e indik. İndikten hemen sonra sıcak çatışmaların yaşandığı bölgeye gittiğimizde hâlâ sızan el-Kassam Tugayları'nın varlıklarının ihtimalinden söz ediliyordu.

”

Güvenlik şeflerinin çıkma olasılığını "düşük" olarak niteledikleri savaş şaşkıncu bir anilikle patlak vermişti." Bu cümle 7 Ekim 2023'te Hamas'ın İsrail'e karşı başlattığı saldırıyı anlatmak için de giriş cümlesi olabilirdi. Ancak referans yapılan tarih tam 50 yıl öncesi; 7 Ekim 1973'te başlayan Yom Kippur Savaşı'nı anlattığı bölüme İsraili ünlü tarihçi Avi Shalom bu cümleyle başlıyor. 50 yıl önce de Mısır ve Suriye İs-

rail'e yönelik bir savaş başlatmış, 1967'deki yenilgiyi telafi etmek ve kaybedilenleri geri almak istemişlerdi. Devam eden süreçte başarı sağlandığını söylemek pek mümkün değil, sorunlar devam ediyor ve tarihin en acımasız savaşlarından birine zemin hazırlıyor.

ŞOK DALGASININ İLK EVRESİ

7 Ekim sabahı Hamas'ın İsrail'in içerisine sızarak düzenlediği saldırı şok etkisi yarattı. Temel sebep İsrail'in daha önce karşılaşmadığı bir zayıfla karşı karşıya kalmasıydı. İlk etapta bini aşan bir sayıyla karşılaşan İsrail'in bunu atlatması birkaç gün sürdü. Bizler de gazeteciler olarak 36 saat rötarla Tel-Aviv'e indik. İndikten hemen sonra sıcak çatışmaların yaşandığı bölgeye gittiğimizde hâlâ sızan el-Kassam Tugayları'nın varlıklarının ihtimalinden söz ediliyordu. Çatışmaların gerçekleştiği alanların, araçların enkazları duruyordu. Hızlı bir karşılık verilmesi gerekiyordu. Zira İsrail güvenlik doktrininde kaybetmek kabul edilemez olarak görülmekte, her çatışma 1948 savaşının devam eden bir cephesi olarak kabul edilmektedir. İlk bir haftada verilen askerî reaksiyon sertti ancak sonrasındaki

korkunç katliamvari hava operasyonları düşünüldüğünde bu ilk aşamaydı.

İsrail kamuoyunun tüm bu hava saldırılarına verdiği desteğin arkasındaki faktörlere değinmek gerekmektedir. Özellikle 7 Ekim günü kendilerini emniyette his-

settikleri bir anda, Hamas'ın askerî kanadı İzzeddin el-Kassam Tugayları tarafından yapılan saldırı belirli aktörler açısından propaganda malzemesi olarak kullanılmaktadır. İsrail basit bir ifadeyle militer bir ülkedir. Kadınlar iki, erkekler yaklaşık üç sene zorunlu askerlik yapmakla yükümlüdür. Devletin ku-

rulduğu günden bu yana inşa edilen güvenlikçi anlayışta ön plana çıkan unsur "ne olursa olsun devletin devamlılığına" işaret etmektedir. Kuruluştan itibaren istisnai durumlar dışında tüm başbakanlar asker kökenliydi. Kısa bir dönem başbakanlık yapan Yair Lapid bir istisnaydı ki o da 7 Ekim sonra-

sında kurulan güvenlikçi zihniyetin damga vurduğu millî birlik hükümetinin parçası olamadı. İnşa edilen güvenlikçi anlayış, Filistinlilerin hayatını hem psikolojik hem fiziksel olarak kuşatırken İsraili bir yurttaş içinse dinî motiflerle süslü güvenlikçi endoktrinasyonla yaşamak durumunu ortaya çıkardı.

Ülkede vardığımızdan bu yana silahlılanma oranı her geçen gün daha da artmaktadır. Yerleşim birimlerine vardığımızda silahlı güvenlik mensupları ve normal hayatında başka işler yapan ancak kendilerine görev verildiğinde eline silah olarak kendi muhitini savunan sorumlulara dönüşmektedir. Tüm bu güvenlikçi çerçevenin dışına çıkmak yönünde eğilim gösteren bireyler ise aykırı ses olarak görülerek bir şekilde marjinalize edilmektedir.

“

Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin (BMGK) 1967 yılındaki kararına göre, Batı Şeria'daki yerleşimler illegaldir. Ancak yerleşim politikasını arkalarına alan İsraililer hem yapı inşaatına devam etmekte hem de Filistinlilerin hayatını kısıkca almaktadır.

”

VAHŞİ BATI'YA DÖNÜŞEN BATI ŞERIA

İsrail, Gazze'den 2005 yılında çekildiğinde mevcut yerleşimciler çıkmak istememiş, İsrail askerleriyle çatışmış hatta askerlerin üstüne asit dökmüştü. Bu yerleşimciler yeni taşındıkları Batı Şeria bölgesindeki yerleşim noktalarına eski mahallerinin ismini verdi. 7 Ekim öncesinde bile şiddet sarmalı Batı Şeria içindeki yerleşimciler arasında çok yüksekti. Çatışma öncesi dönemi baz alsak dahi 2023 yılında Batı Şeria'da hayatını kaybeden Filistinli sayısı 200'ün üzerindedir. Rutin bir günde bile Filistinliler yerleşimci baskısını omuzlarında hissetmektedir ve elinde silahıyla kendisine doğru yürüyen bir yerleşimciye İsrail askerinin tolerans

eşiği yüksektir. Geline aşamada yerleşimcilerin agresif davranışlarının limiti yok gibi gözükmektedir. Kutsal inanışları doğrultusunda pervasızca Filistinliler üzerinde tahakküm kurmaya çalışmakta, evlerini ve dükkanlarını yakmakta, zaman zaman da silahlı şiddet olaylarıyla onları tehdit etmektedirler.

İsrail devlet mekanizmasının orta vadede hedefinin Batı Şeria'daki yerleşimci nüfusunu 1 milyona çıkarmak olduğu bilinmektedir. Güncel durumda yaklaşık 500 bin İsraili yerleşimci Batı Şeria'nın çeşitli noktalarında yaşamaktadır. Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin (BMGK) 1967 yılındaki kararına göre, Batı Şeria'daki yerleşimler illegaldir. Ancak yerleşim

politikasını arkalarına alan İsraililer hem yapı inşaatına devam etmekte hem de Filistinlilerin hayatını kısıkca almaktadır. Yerleşimciler, zaman zaman Filistinlilere baskı dozunu öyle artırıyorlar ki kendilerini dizginlemeye çalışan İsrail askerleriyle dahi tartışabiliyorlar. Doğu Kudüs ya da Batı Şeria sokaklarında İsrail bayrakları görmek mümkünken yine bu alanlarda Filistin bayrağına rastlanmıyor. Filistinlere yönelik giderek artan baskı mekanizmaları, keyfi tutuklamalar ve ölümler 7 Ekim sonrası artık çok daha olağan bir durum şeklindedir.

ARTAN SİLAHLANMA VE ŞİDDET SARMALI

Doğu Kudüs'te yaşanan ve sonu Filistinli bir gencin ölümüyle so-

nuçlanan bir olayın ardından olay yerine gelen Ulusal Güvenlik Bakanı Itamar Ben Gvir, basın mensuplarına kısa bir açıklama yaptı. Açıklamasında tüm İsraililere seslenerek “silahlanın, başka bir şey söylemiyorum” dedi. Bu mesaj bundan sonraki süreçte de İsraili yerleşimcilerin ve şiddet yanlılarının amentüsü olabilir. Gittikçe palazlanan ve İsrail güvenlik aygıtının desteğini arkasına alan radikal unsurlar bundan sonraki süreçte daha da pervasızca hareket edecekler. Yukarıda da vurgulamaya çalıştığımız gibi küçük yaşlardan itibaren başlayan manipülasyon politikasının sonucunda sıradan bir İsraili “bölgedeki herkesi kendisine düşman” olarak görmektedir ve fırsat bulduğunda veya tehdit algıladığında “düşma-

nını” bir kaşık suda boğacak zihni arka plana sahiptir.

Tüm bu pedagojik ve psikolojik birikimin sonucu olarak da Gazze’deki saldırıların İsrail kamuoyundaki yankısı düşük oluyor. Kendi yankı odalarında öne çıkardıkları unsurlar esirler ve 7 Ekim türü yaşananlar oldu. İsrail devlet mekanizması da tamamen bu mağduriyetlere odaklanarak toplu bir yıkımın gerçekleşmesi için gereken yetkiyi eline aldı. Binyamin Netanyahu zaten rahat olmadığı başbakanlık koltuğu daha da sağlamlaştırmak için sık sık dini referanslar kullanmaktadır. Netanyahu’nun temel motivasyonu ise dinî bir yönlendirmeyle kendisine doğal destekçilerinin dışındaki kitleden de “uyguladığı yıkım siyasetine” destek bulmaktır. Şu an dek en azından kısa vadede Netanyahu’nun bunu başardığını söyleyebiliriz. İsrail toplumunun son dönemdeki tüm askerî uygulamalara onay verme sebebi bahsettiğimiz psikolojik kuşatmadan kaynaklanmaktadır.

“

Savaşı ilk gününden itibaren sahada takip eden bir gazeteci olarak, silahlanma oranı giderek yükselen İsrail toplumunun, özellikle de kırsalda yaşayanların, önümüzdeki süreçte Filistinlilerin hayatını daha da yaşanmaz hâle getireceğini öngörmek abartı olmaz.

”

Diğer yandan, İsrail devletinin merkezi olarak kabul edilen Ramallah’taki el-Bireh bölgesinde sapan taşlarıyla İsrail yerleşimciler

ve askerlere kafa tutan Filistinli çocuk ve gençlerin “direniş” ritüelleri de bir başka meydan okuma olarak karşımıza çıkmaktadır. Birkaç metre uzağındaki İsrail askerlerine taş atan çocuklar karşılığında zaman zaman plastik zaman zaman gerçek mermilerin hedefi olmaktadır. Yaralı çocukların hızlı bir şekilde ambulansla hastaneye sevk edilmesinin ardından hiçbir şey olmamış gibi ön saftaki çocuklar taş atmaya devam etmektedir. Bu meydan okumanın eşi benzerini görebilmek çok mümkün değildir. Kurşunlara hedef olan her çocuk ya da genç adeta sonraki hayatı için bir gurur nişanesi elde etmektedir. Tüm yaşananlar, uygulanan acımasız politikalar ve mağduriyetler bu kanlı coğrafyanın geleceğine dair umut filizlerini de tek tek öldürmektedir. İsrail toplumunda artan militarizasyon ve güvenlik politikaları, 21. yüzyılda görülmemiş baskı ve işgal stratejisinin doğal sonucudur. Bu nedenle birbirine bu derecede bilmiş, yaralanmış iki toplumun ortak paydada buluşması çok zor gözükmektedir.

İsrail’in acımasız saldırılarının bu denli sıcak olduğu bir dönemde geleceğe dair öngöründe bulunmak makul değildir. Ancak tarihin gördüğü en yüksek yoğunluklu hava saldırılarının gerçekleştiği bu dönem bir şekilde son erecektir. Savaşı ilk gününden itibaren sahada takip eden bir gazeteci olarak, silahlanma oranı giderek yükselen İsrail toplumunun, özellikle de kırsalda yaşayanların, önümüzdeki süreçte Filistinlilerin hayatını daha da yaşanmaz hâle getireceğini öngörmek abartı olmaz. ■